

Ponori Thewrewk Aurél (1921–2014)

Október 8-án elhunyt Ponori Thewrewk Aurél, az MCSE örökös tiszteletbeli elnöke, a TIT Uránia Csillagvizsgáló és a Budapesti Planetárium nyugalmazott igazgatója. Hosszú, tartalmas életében – 93 évesen távozott el közülünk – nagyon sok barátot szerzett a csillagászatnak, és ő maga is számtalan barátra lelt a csillagászok és az amatőr-csillagászok közösségében. Tudásával, felkészültségével, tartásával kivívta mindnyájunk tiszteletét és szeretetét.

A Magyar Csillagászati Egyesület számára személye egyfajta jelkép volt: összekötő kapocs az MCSE első, 1946–49 közötti időszakára és az újjászületés (1989), majd az azt követő évek, évtizedek időszakával. Az 1921-ben született Ponori Thewrewk Aurél egyike volt az MCSE vezetőinek, az Egyesület Hold, bolygó- és exragalakitkai ködök szakosztályait vezette. Részt vett az 1947-ben alapított Uránia életében, előadásokat is tartott – egyebek mellett az ókori egyiptomiak csillagászatáról, hiszen a csillagászat mellett az egiptológia is élénken foglalkoztatta.

A csillagászati megfigyelések a későbbiekben is élénken foglalkoztatták, legérdekesebb „észlelőhelye” egy repülőgép fedélzete volt 1960. november 7-én, amikor a Merkúr-átvonulást figyelte meg. 1988 tavaszán pedig egy egyiptomi csillagásztörténeti expedíció szakmai vezetőjeként megismételhette Eratoszthenész híres földkerület-mérését.

Ponori Thewrewk Aurél nevét manapság leginkább tudománytörténeti munkássága révén ismerik, azonban a kevésbé látványos, de az utánpótlás-nevelés szempontjából alapvető szakköri munka terén is kiemelkedőt alkotott. Hosszú évekig vezette az Uránia szakkörét, ahová olyan, később a csillagászpályát választó fiatalok jártak, mint például Holl András, Oláh Katalin vagy Szabados László. Érdemes fellapozni a hatvanas, hetvenes évek Csillagászati évkönyveit, benne a szakköri

beszámolókkal, amelyeket a mai szakkör-vezetők is haszonnal olvashatnak.

Kulin György közvetlen munkatársaként előbb az Uránia igazgatóhelyettese, majd – Kulin nyugdíjazása után – igazgatója lett. Mi több, az 1977-ben megnyílt népligeti Planetárium első igazgatójaként az ország leglátogatottabb tudománynpszerűsítő intézményét vezethette.

Az amatőr-csillagász mozgalommal mindvégig együtt élt, a Csillagászat Baráti Köre, majd az újjáalakult MCSE elnökeként (utóbbi tisztelet 2000-ig töltötte be).

Nyugalomba vonulva sem maradt tétlen, hiszen épp ebben az időszakban születtek olyan, ma is keresett művei, mint a Csillagok a Bibliában (1993), vagy a Divina Astronomia (2001). Egyesületünk összesen hat tudománytörténeti-kultúrtörténeti művét jelentette meg 2001 és 2013 között. Csillagásztörténetet oktatott az ELTE Csillagászati Tanszékén, rendszeresen eljárt az MCSE találkozóira, keddi előadássorozataira. Alig-alig volt olyan előadás, amelyen ne vett volna részt, ne szólt volna hozzá az előadás témájához – érdekesen, tartalmasan, gondolatébresztően. Maga is vállalt előadásokat a sorozatban.

Lehetetlenség összefoglalni ilyen csekély terjedelemben mindazt, amit Ponori Thewrewk Aurél adott a magyar csillagászatnak...

Ponori Thewrewk Aurélt október 21-én búcsúztattuk a számára oly kedves Paloznokon. Az MCSE részéről Kolláth Zoltán elnök mondott búcsúztatót, a temetést követően pedig a Faluház kis emlékkiállításán idéztük fel Aurél kedves alakját.

A későbbiekben is szeretnénk megőrizni Ponori Thewrewk Aurél emlékét, ezért kérjük Olvasóinkat, ha vannak vele kapcsolatos emlékeik, élményeik, melyeket írásban is megosztanának, küldjék el azokat szerkesztőségünknek!

Mizser Attila